

Výzva k skutkom: Podporme v mene rozmanitosti spolupatričnosť detí

Segregácia rómskych detí v školách sa zhoršuje: organizácie bojujúce za ľudské práva a rovnosť volajú po radikálnom zintenzívnení snáh o inkluzívne vzdelávanie

BRUSEL, ŠTRASBURG, VIEDENĽ, VARŠAVA 13. novembra 2017: Pri príležitosti 10. výročia vydania prelomového rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) o segregácii rómskych detí na školách požadujú nediskriminačné a ľudsko-právne organizácie zintenzívnenie snáh s cieľom podporiť pocit spolupatričnosť medzi deťmi v duchu európskeho záväzku k dôstojnosti, rovnosti a ľudským právam.

Prípád D. H. naštartovala sťažnosť podaná 18 rómskymi deťmi umiestnenými do podpriemerných špeciálnych škôl pre deti s mentálnym a intelektuálnym znevýhodnením. 13. novembra 2007 ESLP rozhodol, že uvedené deti boli obeťami diskriminácie v oblasti vzdelávania, čo je v medzinárodnom a európskom práva zakázané.

Sťažnosť 18 detí spustila celoeurópske úsilie o ukončenie oddeleného a podpriemerného vzdelávania Rómov. Aj napriek týmto snahám segregácia zatiaľ odstránená nebola. Napriek narastajúcemu počtu Rómov v celoeurópskom meradle vzdelávacích systémov sa segregácia na školách, práve naopak, očividne zhoršuje, čo dokazuje tiež najnovšie oznámenie Európskej komisie o priebežnom preskúmaní rámca EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov.

Deti umiestňované v segregovaných vzdelávacích zariadeniach sú obeťami diskriminácie. V oddelených školách sa im nedostáva potrebné vzdelanie k tomu, aby sa dokázali orientovať v dnešnej zložitej a rozmanitej spoločnosti. Oddelené vzdelávanie odopiera rómskym deťom, deťom z iných menšín, deťom so zdravotným postihnutím a deťom migrantov, ako aj deťom z väčšinových komúnít, výhody inkluzívneho vzdelávania a hodnotu rozmanitosti pre prosperujúcu demokraciu pre všetkých ľudí. Okrem toho tieto deti získavajú podpriemerné vzdelanie, ktoré výrazne obmedzuje ich možnosti uplatniť sa vo všetkých možných profesiách a znižuje sa tak kvalita ich života.

Pre deti, ktoré sťažnosť podali, prišiel rozsudok ESLP príliš neskoro. Kým bolo spravodlivosti zadosťučinené, mali už viac ako dvadsať rokov. Spolu so stovkami tisíc ďalších Rómov z celej Európy sa im tak dostalo nedostatočné vzdelanie a boli odsúdené k životu v sociálnom vylúčení s nízko príjmovým zamestnaním.

Okrem právnych záväzkov štátov zavádzať do praxe európske antidiskriminačné právo a medzinárodné zmluvy o ľudských právach, ktorých sú členské štáty zmluvnými stranami, agenda udržateľného rozvoja 2030 v duchu „nikto nesmie zostať pozadu“ poskytuje mimoriadny impulz pre obnovený záväzok priviesť deti spoločne k inkluzívnemu vzdelávaniu. S cieľom udržať krok s najnovším vývojom by mali štáty tiež výrazne zdvojnásobiť svoje úsilie pri tvorbe vlastných základných znalostní zhromažďovať a zverejňovať dáta z tejto oblasti, pričom ale musia primerane dodržiavať zásady ochrany súkromia a ochrany osobných údajov.

Poznámka pre redaktorov:

Vo veci D. H. a ostatní proti Českej republike osemnásť rómskych detí - aktivistov, ktoré podali sťažnosť, sa preukázalo, že viac ako polovica detí v špeciálnych školách pre deti s ľahkým mentálnym postihnutím v Ostrave v Českej republike sú Rómovia a viac ako polovica všetkých rómskych detí v Českej republike chodí do podobných špeciálnych škôl. Taktiež bolo preukázané, že rómske deti majú v Ostrave 27x vyššiu pravdepodobnosť umiestnenia v oddelenom vzdelávacom zariadení oproti deťom, ktoré nie sú rómskeho pôvodu. Na druhej strane, v tom istom meste, v Ostrave, minimálne 16 722 detí z celkových 33 372 navštevujúcich školu vo februári 1999 chodilo do školy každý deň bez toho, aby stretli jediné rómske dieťa. ESLP, okrem iného, použil dôkazy poskytnuté poradným Výborom pre Rámcový dohovor, Výborom pre odstránenie rasovej diskriminácie a Európskym strediskom pre sledovanie rasizmu a xenofóbie (súčasne Agentúra Európskej únie pre základné práva), podľa ktorých je počet rómskych detí v českých špeciálnych školách neúmerne vysoký. Vnútroštátne sudy preskúmavali sťažnosť prvýkrát v roku 1999 a veľký senát ESLP o nej definitívne rozhodol 13. novembra 2007.

ESLP odvtedy vyniesol rozsudky v niekoľkých prípadoch týkajúcich sa segregácie vo vzdelávaní v ďalších európskych krajinách. Taktiež rozhodol, že nerovnaké zaobchádzanie pre rómske deti pod zámienkou jazykových problémov je taktiež nezákonné, rovnako ako odmietnutie zapísať deti či iné formy tolerovaného nenavštevovania škôl. Vnútroštátne sudy dospeli k záveru, že nezákonnými sú tiež ďalšie formy oddeleného vzdelávania pre Rómov. Európska komisia zahájila konanie proti členským štátom Európskej únie pre segregáciu Rómov v oblasti vzdelávania. Európska príručka pre údaje v oblasti rovnosti vydaná Európskou komisiou odporúča členským štátom monitorovať stav v oblasti rovnosti príležitostí a nediskriminácie budovaním vnútroštátnych základní prostredníctvom zhromažďovania údajov o rovnosti a diskriminácii.

Odkazy:

Zoznam zdrojov týkajúcich sa veci D. H. a ostatní proti Českej republike na stránkach Európskeho strediska pre práva Rómov (ERRC): <http://www.errc.org/article/dh-and-others-v-the-czech-republic/3559>

Globálna štúdia o stave ľudských právach Rómov po celom svete Úradu OSN pre ľudské práva:

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Minorities/SRMinorities/Pages/GlobalStudyonRomaworldwide.aspx>

Agentúra EU pre základné práva, správa z prieskumu o Rómoch z roku 2016:

<http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eumidis-ii-roma-selected-findings>

Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva OBSE, Rovný prístup ku kvalitnému vzdelaniu pre rómske deti: Hodnotiaca správa z návštevy Českej republiky:

<http://www.osce.org/odihr/96661>

Boj proti segregácii na európskych školách prostredníctvom inkluzívneho vzdelávania - Komisar pre ľudské práva Rady Európy:

<https://rm.coe.int/fighting-school-segregation-in-europe-through-inclusive-education-a-posi/168073fb65>

